

ORCID-workshop*

A tudományos közösség hosszú idő óta próbál megoldást találni a szerzők nehéz azonosíthatóságának problémájára. Az ORCID (Open Research and Contributor Identifier) non-for-profit szervezet 2012-ben azért indította útjára nyílt forráskódú azonosító-nyilvántartását, hogy a megegyező publikálói nevek, a különböző névváltozatok, és a hozzájuk csak nehézkesen társítható tudományos munkák rendszerét átláthatóbbá, kezelhetőbbé tegye. Az ORCID ID egy egyszerű regisztrációs folyamat követően, a kutatók számára ingyenesen generált 16 számjegyű, egyedi, tartós és nemzetközileg elfogadott szerzőazonosító. A nyilvántartásba vételt követően az orcid.org oldalon keletkezik egy személyes adatlap is, amelyen megjelenhetnek a korábbi publikációknál használt név alakok, kutatási területek, tanulmányok, munkahelyek, elnyert pályázatok és a tudományos munkásság is. Ezeknek egy részét a tulajdonos maga viszi fel, más része partnerszervezetek révén kerül be a rekordba. A kutató a profilján megjelenő tartalmak láthatósága felett teljes kontrollt gyakorol. Engedélyt adhat az adataihoz való hozzáférésre, hogy egy kölcsönösen előnyös együttműködés keretei között a vele kapcsolatba lépő intézményeket tájékoztassa az őket érdeklő dolgokról, azok pedig naprakészen tartják az adatlapját. Ez a kényelmi szempont mellett (kevesebbet kell manuálisan felvinnie), az ott megjelenő metaadatok megbízhatóságát is növeli.

A szervezet céljai túlmutatnak azon, hogy a kutatók rendelkezzenek az általuk kínált azonosítóval. Azon dolgoznak, hogy kiépítsék azt az infrastruktúrát, amiben ezeket használni is tudják. Céljuk, hogy a publikálási, adatelhelyezési, illetve kutatásfinanszírozási folyamat során, a munkafolyamatba szervesen integrálják azokat a pontokat, amelyeken keresztül az ORCID ID-k révén az információcsere létrejöhet. Ehhez próbálják a lehetséges partnerszervezetek és a nemzetközi tudományos közösség különböző szereplőinek befogadó-

készségét növelni. Ennek a törekvésnek a részeként indultak világ körüli rendezvénysorozatra, hogy lehetőséget teremtsenek a szervezet és a közösségek közötti közvetlen információcserére, közös gondolkodásra arról, hogy kinek mit nyújthat az ORCID, és hogy mit lehetne tenni az érintett kutatók bevonása érdekében.

Ennek a rendezvénysorozatnak harmadik európai állomásaként rendezték meg 2017. május 25-én, Budapesten, az MTA Könyvtár és Információs Központ konferenciatermében azt a workshopot, amelyen én is részt vettem. Az általam végzett számítás szerint a hallgatóságot olyan 55-60 fő alkotta. A házigazda-intézmény és a meghívott előadók mellett a fővárosi egyetemi könyvtárak képviseltették magukat legnagyobb létszámban, de vidéki felsőoktatási intézmények némelyike, így például a Szegedi Egyetemi Könyvtár is küldött kollégákat, illetve – ahogy ez a hozzászólásokból is kiderült – a téma iránt érdeklődő kutatókból sem volt hiány.

A workshopot az ORCID-től Matthew Buys és a vendéglátó intézmény képviselője, Holl András közösen nyitották meg rövid felvezető beszédekkel. Matthew Buys azt bocsátotta előre, hogy bár prezentációk egymást követő sorozatát fogjuk végighallgatni, ők egy interaktív, véleménycserén alapuló eseményben gondolkodnak. Holl András kulcsmondata pedig az volt, hogy az sem baj, ha valaki nincs tisztában az ORCID-dal, a fontos, hogy rendelkezzen ID-val. Hozzátette, hogy még messze vagyunk attól, hogy ez az azonosító általánosan elfogadottá és használttá váljon, de az olyan események, mint ez, pont ezt a célt szolgálják.

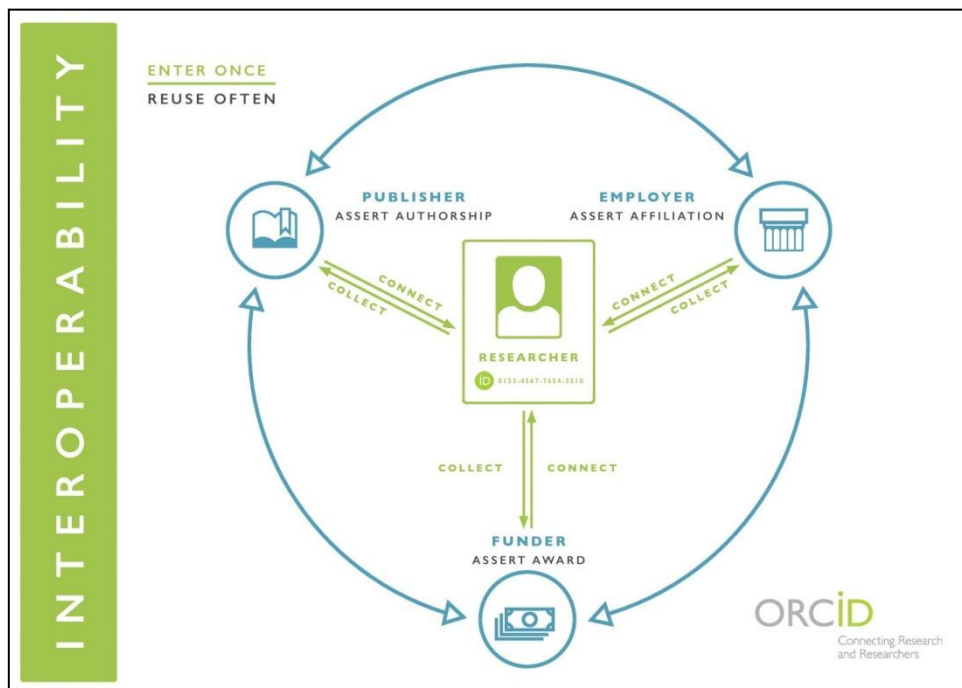
A workshopot lényegében a szervezet ügyvezető igazgatója, Laure Haak¹ indította „Why Identifiers Matter?” című nagyon profi előadásával.² Az ORCID-et képviselő előadók úgy osztották fel maguk között az első szekciót, hogy Laure Haakra hárult az elméletibb, általános bevezető megtartásának

feladata, a többiek pedig sokkal inkább a kutatók és intézmények számára releváns gyakorlati kérdéseket járták körül. Holl András nyitó gondolataival összhangban az első előadó is az azonosító rendszeres használata fontosságának nyomatékosításával kezdett, és csak ezután tért rá arra, hogy mi is az ORCID ID és milyen igény hívta életre (a kutatóműhelyektől az egyetemeken át a kutatásokat finanszírozó különféle alapokig mindenkinek fontos, hogy a velük kapcsolatba lévőket egyértelműen azonosítani tudják, de ez a gyakorlatban meglehetősen tökéletlenül valósul meg a mai napig). Az általuk létrehozott regiszter azt a célt szolgálja, hogy létrehozzon egy azonosítót, ami a kutatót összeköti tudományos tevékenysége különböző produktumaival. Ezt követően amellettt érvelt, hogy ennek a nyílt forráskódú regiszternek a hatékony működése csak egy nemzetközi perspektívájú közösségépítéssel párhuzamosan valósulhat meg.

Később arról beszélt, hogy ezt a hatékony működést miképpen képzelik el. A könnyebb megértés érdekében az ORCID ID működését egy bankkártyához hasonlította. Bemész egy boltba, lehúzod a kártyádat, a használatkor a bank igazolja, hogy rendelkezel a megfelelő kerettel, fizetsz, elégedetten távozol. Nekik az a feladatuk, hogy a termináloknak, tranzakciós helyeknek, ahol az információcsere megtörténik, a létrehozásához szükséges

eszközöket megteremtsék, és rábíriák a közösséget arra, hogy ezeket használják is. (A prezentáció végén ennek a gondolatnak a jegyében Laure Haak egy újabb hasonlaltal csatornahálózathoz is hasonlította az ORCID-ot, ami szintén csak akkor használható, ha az épületekben van bemenet.) Ők úgy vélik, hogy rengeteg ilyen pontra van szükség. Disszertációk leadása, tudományos cikkek benyújtása, tréningekre való jelentkezés, konferenciákon előadás tartása... megannyi „tranzakciós hely”. Ezt takarja a gyakran előkerülő „enter once, reuse often” (lépj be egyszer, használd rendszeresen) szlogenjük is.

Ebben a rendszerben a kutató áll a központban, aki csak „lehúzza a kártyáját”, amikor tudományos tevékenységet folytat. Ezt a modellt ő „collect-connect” (begyűjt-kapcsolatot teremt) rendszernek nevezte (1. ábra), ami a szervezet jövőképpel kapcsolatos nyilatkozatának nevében is szerepel.³ Az információ kétirányú: egyrészt az ID-n keresztül az erre felhatalmazott intézmény, kiadó vagy támogató naprakész információkkal gazdagodhat a kutatóval kapcsolatban, másrészt ő is hozzájárul ahhoz, hogy annak rekordja folyamatosan frissüljön, naprakész maradjon. Röviden összefoglalva: az a missziójuk, hogy a kutatók rendelkezzenek azonosítóval és legyen kiépítve az a rendszer, amiben ezeket valóban használni is tudják.

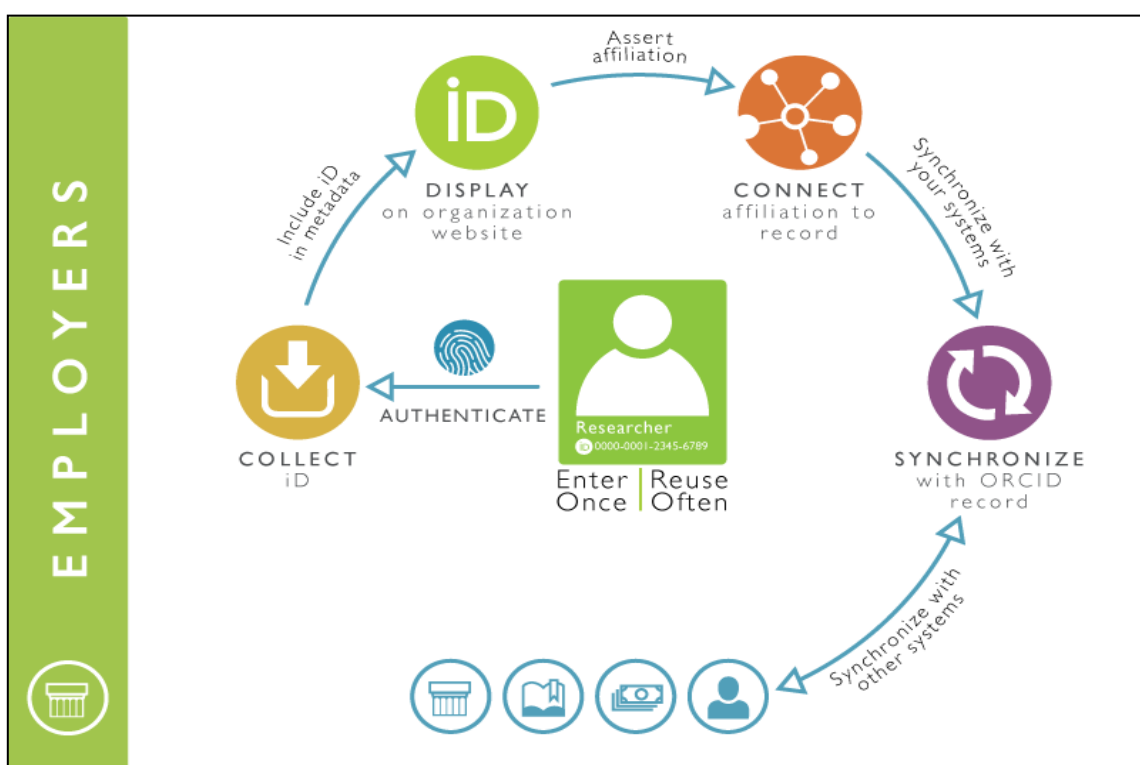

1. ábra A Collect & Connect-modell működése a gyakorlatban

Előadása záró szakaszában különféle adatokkal szemléltette, hogy hol tart most az ORCID.⁴ Ezt követően, számukra különös jelentőséggel bíró kulcsszavak kerültek terítékre: átláthatóság⁵, non-profit, membership, együttműködés. Utóbbival kapcsolatban külön kihangsúlyozta, hogy mindenféle megkeresésnek, részvételnek, kérdésnek, ötletnek örülnek és ezeket a support@orcid.org-ra várják.

Matthew Buys⁶, az ORCID európai, közel-keleti és afrikai régiójának igazgatója vette át tőle a szót, és tartotta meg *Research management trends* című prezentációját. Az ő előadásának központjában a *Collect&Connect* munkafolyamat ismertetése állt. Azzal kezdte, hogy az ORCID, amennyire csak lehet, tehermentesíteni szeretné a kutatókat, hogy azok a munkájukra tudjanak összpontosítani az adminisztráció helyett. A személyes rekordokkal kapcsolatban egy „opt-in” rendszert vázolt fel. Ebben a rekord a kutató tulajdonát képezi, a kezelését is ő végzi, de engedélyt adhat ORCID-datái használatára ORCID-member szervezeteknek, akik cserébe naprakészen tartják az adatlapját, így a felhasználónak nem kell ezt manuálisan megtennie. Emellett a kényelmi szempont mellett a metaadatok megbízhatóságát is növeli, ha a forrá-

sa közvetlenül a kiadó, egy alap vagy az egyetem. Márpedig a hitelesség, az autentikáció az ORCID ID munkafolyamatba való beillesztésének egy nagyon fontos hozadéka lehet. Az előadás második felében leginkább arról volt szó, hogy az azonosítónak a munkafolyamatba való beillesztése milyen visszacsatolásokkal, szinkronizációval járó folyamat során történik, és milyen előnyökkel jár (láthatóság növekedése, megbízhatóság) az intézmények és főleg a kutatók számára (2. ábra).⁷ Az intézmények kapcsán kitért arra, hogy a partnerek számára rendelkezésre bocsátanak saját fejlesztésű, nyílt forráskódú API-kat, amelyeken keresztül ha valaki az intézmény oldalán bejelentkezik, azonnal létrejön közte és a felhasználó közötti, az adatlapon is megjelenő kapcsolat. Ennél a résznél számomra hiányzott annak az ismertetése, hogy egy felsőoktatási intézmény milyen eljárást követően, milyen kondíciók mellett, milyen tagdíjjal (ha egyáltalán kell ilyet fizetnie), tehet szert a tag státuszra.⁸ Azt említette, hogy a legtöbb magyar egyetem már valamilyen partneri viszonyt ápol velük, de nekem ez a rész sem volt teljesen világos. Azt külön hangsúlyozta: a legfontosabb az, hogy ha egy intézménynek speciális igényei vannak, a kapcsolatfelvételt követően dolgozhatnak ezek kielégítésén.⁹

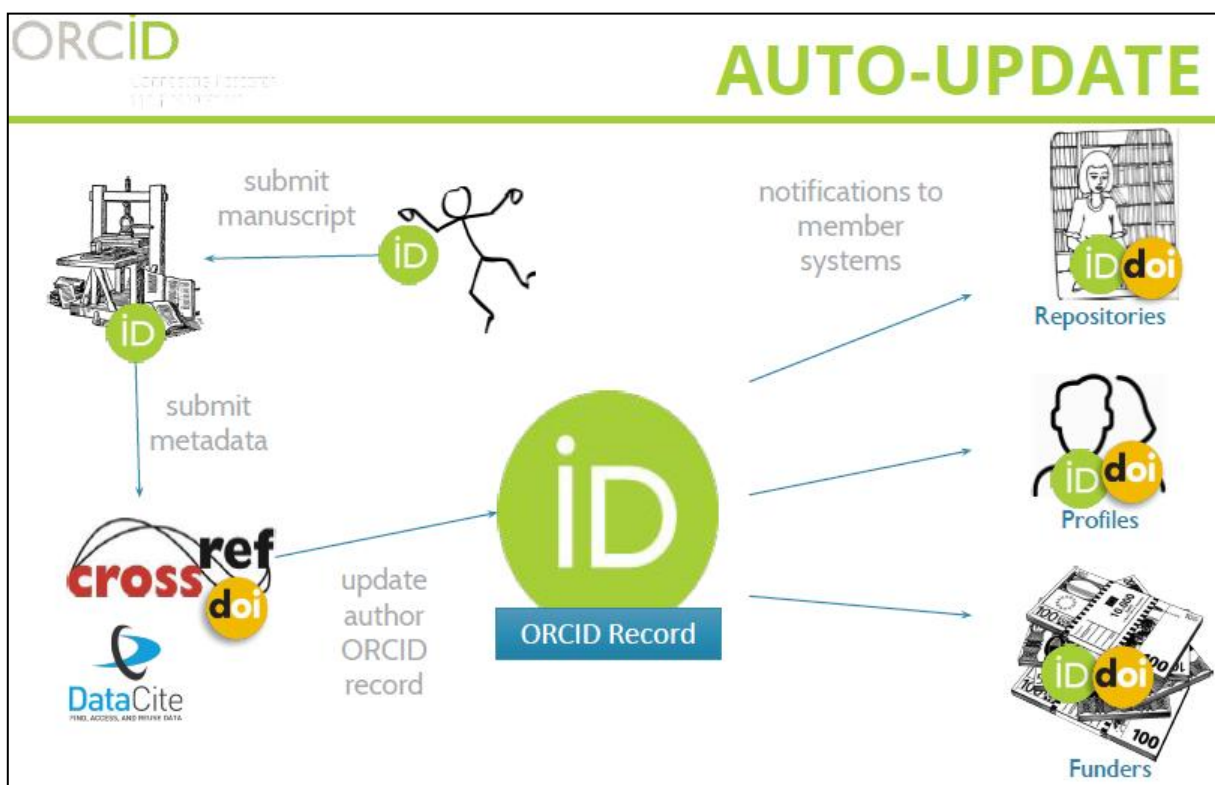
2. ábra Szinkronizálás és visszacsatolások az ORCID rendszerben

Az első blokk végén *Gabriela Meijas*, a szervezet kommunikációs részlegének munkatársa *Who benefits from ORCID?* című előadásában felhasználói perspektívából közelített az ORCID felé. Az ő prezentációja leginkább arra a gondolatsorra volt felfűzve, hogy az ORCID egy nagyon praktikus, felhasználóbarát rendszer, ami nem hogy nem vonja el a tudósokat a munkájukból, hogy felesleges adminisztrációt végezzenek, de még csökkenti is az erre fordítandó időt. Ennek az egyszerű használhatóságnak a bizonyítására megkérte a jelen lévők közül azokat, akik még nem rendelkeznek ORCID azonosítóval, hogy vele együtt regisztráljanak az oldalon. Egyébként többféle regisztrációs mód közül is lehet választani (Facebookkal, Google-lel, de ha van ilyen, intézményi fiókkal is), kinek mi a kényelmesebb.

A duplikátumok keletkezésének megelőzéséről is szó volt. Bemutatta, hogy ha valaki már egy létező e-mail címmel vagy névvel próbál regisztrálni, a rendszer rákérdez arra, hogy valóban ő-e az egyik. Ha mégis létrejönnek duplikátumok (természetesen ezeknek a megszületését az ORCID sem tudja megakadályozni, hiszen a felhasználók hozzák létre a profilokat), azoknak később lehetőség van az összevonására.

A rövid regisztrációs folyamatot követően a felhasználó maximális kontrollt gyakorol a rekordja felett. A kutató személyes döntése, hogy milyen szinten teszi nyilvánossá az adatlapján található információkat. Minden egyes adatról eldöntheti, hogy mindenki számára nyilvánosan hozzáférhető legyen, esetleg csak az erre felhatalmazottak férjenek hozzá, vagy teljesen privát jellegű. A kutató az adatlapján megadhatja más típusú azonosítóit is (ISNI, akár MTMT-s ID is), ezzel is tovább növelheti az azonosíthatóságát, ami az oldal legfőbb célja.

Ezt követően arról volt szó, hogy mire használhatja egy kutató az azonosítóját, illetve hogy kikkel működik együtt a szervezet. Nagyon fontos megérteni, hogy az ORCID nem CV-, hanem ID-rendszer, de segíthet az önéletrajzok benépesítésében, feltöltésében. Ők kapcsolatba lépnek mindenkivel, de csak félig tudják megépíteni a hidakat, kell a közreműködés a társuló fél részéről is. Ennek többféle fokozata is létezik, ez attól függ, mire van igény. Vannak olyan változatok is, mint a CrossRef vagy a DataCite esetében, akiknél auto-update-re is lehetőség van, ha a felhasználó jóváhagyja (3. ábra).

3. ábra Auto-update az ORCID rendszerben

Az ImpactStory-ra, de más oldalakra is be lehet jelentkezni ORCID ID-vel, ezzel munkát és időt megspórolva, a Google-ben pedig sokkal pontosabb találatokat lehet elérni a keresésnél, ha valaki az azonosítóra keres. Javítja tehát egy kutató láthatóságát, megtalálhatóságát, de ehhez az ID-t minden munkához társítani kell.

A délelőtti szekciót záró Q&A blokkban inkább az összefoglaló jelleg dominált. Holl András ennek szellemében amellet érvelt, hogy az ORCID sokkal jobb módja az információ menedzselésének, mint mondjuk a Google Scholar, mert sokkal nagyobb hitelességi fok érhető el általa, hiszen a benne szereplő adatok a szerzőtől vagy valamelyik együttműködő szervezettől származtak, és még a kontroll is a kutatónál marad.¹⁰

A délutáni első szekció az *Enabling interoperability across research sectors* nevet kapta, és ennek keretei között a CrossRef, az Akadémiai Kiadó és az MTMT képviselői kaptak lehetőséget arra, hogy az ORCID-dal való együttműködésükről, eddigi tapasztalataikról és jövőbeli terveikről körülbelül 20 percben beszámoljanak.

Az első előadó Rachael Lammey, a CrossRef közönségkapcsolati részlegének munkatársa volt, aki *ORCID integrations at CrossRef* címmel mutatta be a két szervezet közötti kapcsolatot.¹¹ Leszögezte, hogy az ORCID és a CrossRef, amely jelenleg közel 90 magyar intézménnyel is együttműködik, nagyon hasonlóan gondolkodik a megbízható azonosítók fontosságáról. Munkája során kiadókkal, könyvtárakkal dolgozik, és nekik is tudniuk kell, kikkel dolgoznak, mit adnak ki. Szerinte mindkét szervezet sokat tesz ennek előmozdítása érdekében. Ezért is kérik, hogy a kiadók gyűjtsék be az ORCID ID-eket, mielőtt hozzájuk fordulnak.

Az ő előadásának központi témája a már másfél éve létező „auto-update” szolgáltatásuk tapasztalatainak összefoglalása volt.¹² Ennek jelentőségét ő abban látja, hogy a szerzőknek azon kívül, hogy jóvá kell hagyniuk adatlapjuk frissülését, semmiféle feladatuk nincs. A CrossRef maximálisan tiszteletben tartja a kutató jogát ahhoz, hogy az jelenjen meg a profilján, amit jóváhagy, ezért hozzájárulást kérnek. Az engedélykérés során röviden tájékoztatnak magukról is, mert ők a napi munkájuk során nem a szerzőkkel lépnek kapcsolatba, így nem várják el tőlük, hogy pontosan ismerjék a tevékenységi körüket. A kutatónak lehetősége van csak az adott anyagra vagy hosszú távra engedélyt adni, de természetesen ezt meg is tagadhat-

ja. A frissülő rekordban forrásként megjelenik a CrossRef, ami garanciát jelent a hitelességre. Mutatott egy statisztikát, amiből azt lehetett kiolvasni, hogy sokan mégsem járulnak hozzá a rekordjuk ilyen úton történő frissítéséhez. Vagy egyenesen elutasítják, vagy egyszerűen csak nem válaszolnak. A CrossRefnél abban bíznak, hogy a jövőben a kutatók ORCID-rekordjai olyan teljesek lesznek, amennyire csak lehetséges, ezért szeretnék javítani a kommunikációjukat.

Bálint F. András: ORCID and Akadémiai Kiadó – current usage and future plans címmel elsősorban egy saját készítésű statisztika ismertetésére felhívva beszélt az Akadémiai Kiadó tapasztalatairól.¹³ Előadásában először a kiadó múltját, eredményeit, kiadványait mutatta be, számszerűsítve. Megemlítette az *AK Congress*-t, de elsősorban az 58 folyóiratot számláló *AK Journals* állt az előadás központjában. 33 folyóiratuknál lehetőség van cikkeket online beküldeni, illetve van online peer-review rendszer (kb. fele-fele arányban használnak a lapjaiknál Editorial Managert és OJS 2.x-et). Mindegyik EM-es folyóiratnál lehetőség van arra, hogy a cikk leadásánál megadják az ORCID ID-t, az OJS-szel közölt folyóiratoknál pedig a profilon lehet közzétenni az azonosítót.

A prezentáció központi részében annak a kutatásnak az eredményeit ismertette, amelyben kiválasztott 9-et a folyóirataik közül, és ezeken vizsgálta az ORCID ID-használatot. A lapok mind tematika, mind nyelv, mind pedig besorolás szerint különbözők voltak. A kutatásba bevont lapok ismertetése után rátért az eredményekre. Igazán általános következtetéseket nem engedett levonni a végeredmény. Természetesen a Q1-Q2-es folyóiratok voltak elől ORCID-használat terén, de a két társadalomtudományi tematikájú lap közül az egyik a lista élén, a másik a végén állt, a magyar nyelvűek közül pedig az egyik a közepén a másik a végén. Az ORCID-használat az összes lapnál 49 és 9% között mozgott, egynél nem volt mérhető (4. ábra).

Az előadó azt a következtetést vonta le ebből, hogy csak gyűjtenek ORCID ID-t, de nem igazán használják. A cél ennek megfelelően a jövőben az, hogy egyrészt tanulmányozzák, jobban megismerjék az azonosítót, másrészt valóban alkalmazzák is. Szerinte a szerzők motiválására is nagyobb hangsúlyt kellene fektetni. Esetleg az OA-cikkek díjából elengedhetnének valamennyit, esetleg ígérhetnének gyorsabb publikációs folyamatot. Az ORCID-nak pedig a szerzők számára ingyenessé, könnyen használhatóvá és jövedelmezővé kell válnia.

Wolters Kluwer ORCID Hungary Workshop 25 April 2017

Journal title	% of ORCID usage	% of ORCID usage for authentication	Journal rank Q category	Language	Social vs. Natural Sciences	
Scientometrics	49,5 %	42,8 %	Q1	english	Social	China, 10 %
JRNC	28,6%	24,4 %	Q2	english	Natural	China, 5 %
JTAC	28,2 %	23,4 %	Q2	english	Natural	Brazil, 7 %
JBA	27,2%	15,8 %	Q1	english	Natural	Spain, 4 %
OH	21,9 %	14,4 %	Q3	hungarian	Natural	Hungary, 21 %
CRC	17,7 %	8,5 %	Q3	english	Natural	India, 3 %
AAlim	16,3 %	7,9 %	Q4	english	Natural	Italy, Portugal 2-2 %
AChrom	9,3 %	-	Q3	english	Natural	India, 9 %
MPSZLE	-	-	Q4	hungarian	Social	

IF_{av2015}: 1,835
IF_{av2015}: 0,352

AKJournals

Current situation: we are just collecting ORCID, but don't use it...

4. ábra ORCID-használat az Akadémiai Kiadónál

Holl András zárta ezt a blokkot *ORCID and MTMT* című előadásával.¹⁴ A rövid előadás elején arra vonatkozó adatokat sorolt, hogy hol tart most az MTMT (több mint 50 000 kutató belső azonosító, 1,6 millió publikáció, 5,8 millió citáció), de beszélt arról is, hogy miképpen kerülnek adatok az MTMT-be. Aztán rátért arra, hogy már ma is lehetőségünk van az MTMT-n belül megadni az ORCID-os ID-kat, és ezzel 3000-nél több felhasználó már élt is. Akkor is kapcsolatba kerülnek az ORCID-dal, amikor az olyan rendszerekből importálnak adatokat, mint a Web of Science. Foglalkozott azzal is, hogy milyen haszonnal járna az ORCID-MTMT kapcsolat kiterjesztése. Szerinte amellet, hogy a szerzők névalakjának tisztázására lehetne használni, a szelf-citációkat kiszűrésében is segíthetné. Az integráció a külföldről érkező kutatók számára megkönnyíthetné a publikációs listájuk importálását, de magyar kutatók is gyorsan tudnák az MTMT-ből exportálni a sajátjukat az ORCID-ra, ráadásul az adatok megbízhatósága is garantált lenne.

Ezt követően egy újabb Q&A blokkra került sor, amelynek során érdekes beszélgetés bontakozott ki az ORCID népszerűsítésének lehetőségéről. Holl András azon az állásponton volt, hogy az MTMT-ben csak akkor lesz általános az ORCID ID-használat, ha kellően határozott fellépéssel kötelezővé teszik. Felhívta a figyelmet arra is, hogy az ELTE is így járt el.¹⁵ Szerinte a kiadóknak is össze kell állniuk és kialakítani egy ezzel kapcsolatos közös stratégiát vagy állásfoglalást. Ezzel kapcsolatban Laure Haak ellenvéleményének adott hangot. Megjegyezte, hogy értékeli az igyekezetet, de szerinte nem szabad sürgetni a folyamatot, felvilágosításra kell helyezni a hangsúlyt. Ami működik, annak a használatára nem kell kényszeríteni az embereket. Az ORCID működik, egyszerű használni, a hozzá tartozó dokumentáció is elérhető. Matthew Buys ehhez kapcsolódva azt mondta,

hogy azt sem kérdezik meg az emberek, hogy miért vannak kint utak. Ők ennyire nyilvánvaló létezővé szeretnének válni, de ehhez kommunikálni kell a közösség felé az ORCID használatával járó előnyöket. Ebben ő a könyvtárosoknak kulcs szerepet szánna. A téma kapcsán Bálint F. András szintén a könyvtárosi tevékenység fontosságát hangsúlyozva kifejtette, hogy direkt kommunikációra van szükség, pusztán hírlevelek nem jelenthetnek megoldást a problémára.

Gárdos Judit szociológus azt a provokatív kérdést tette fel Holl Andrásnak, hogy ha van nálunk az elég sok munkát igénylő MTMT, akkor mi szükség van még az ORCID használatára is. Holl azt válaszolta, hogy ezek kiegészítik egymást, segítenek egymásnak. Kizárólag magyarul publikáló szerző esetleg nem látja az értelmét az ORCID-on való megjelenésnek, de az akkor is olyan infrastruktúrát jelent, amit megéri használni. Ráadásul mindössze pár kattintást igényel. Ezen kívül, ha most importálsz például a WoS-ról, egy hosszadalmas procedúra során tudod kiválasztani a valóban hozzád tartozó tartalmakat. Az ORCID-dal való együttműködés ezt megspórolhatja nekünk. Ezen kívül, akik külföldön is publikálnak, onnan támogatásra számítanak, azoknak nem biztos, hogy elég az MTMT. Matthew Buys annyit tett mindehhez hozzá, hogy nem céljuk, hogy az ORCID felváltsa a többi rendszert. Úgy gondolja, hogy ezek közül a jól működők mind kiegészítik egymást.

Az utolsó blokkban arra kértek minket, hogy kis csoportokba rendeződve beszéljük meg a hallottakat. Ezt követően ismét lehetőség nyílt észrevételek megfogalmazására, kérdések feltételeire. Ennek során konkrét kérdések érkeztek, mint például, hogy mi történik akkor, ha egy publikációról két forrásból is érkezik információ az ORCID-hoz,¹⁶ vagy hogy tervezik-e szervezetek számára is ha-

sonló oldal létrehozását.¹⁷ Ezt követően már csak Holl András záró szavai voltak hátra, aki annak a véleményének adott hangot, hogy ebben a kérdésben is együtt kell dolgoznia a közösségnek, és az Akadémiai Könyvtár hajlandó is erre.

☺ ☺ ☺ ☺ ☺

Úgy gondolom, hogy az ORCID olyan téma, amivel felsőoktatási könyvtáraknak mindenképpen foglalkoznia kell. Ki kell vennünk a részünket ennek a felhasználóbarát, praktikus azonosítónak a megismertetéséből, népszerűsítéséből. A dolgunkat megkönnyíti, hogy angol nyelven már számos helyen elkészítették a maguk LibraryGuide-jait,¹⁸ amelyek kiindulási pontnak tökéletesek lehetnek a jövőben. Ezt megelőzően viszont indokolt lenne a témában való további elmélyülés.

Irodalom és jegyzetek

- 1 Az előadónak számos előadása, cikke érhető el a neten, ha valaki jobban el szeretne mélyülni a témában. Az ORCID történetéről, más rendszerekkel való kapcsolatáról, működéséről ebben a videóban sokkal részletesebben beszél:
<https://www.youtube.com/watch?v=pyR3WBxOSw> – a hozzá tartozó prezentáció:
<https://www.slideshare.net/ORCIDSlides/orcid-seminar-at-kaust>
- 2 HAAK, BUYS és MEIJAS az eseményen látható ppt-prezentációkból készült pdf-et az ORCID a FigShare-oldalukon közzétette:
https://figshare.com/articles/Why_Identifier_Matter/5047042/1
- 3 Erről bővebben lásd: <https://orcid.org/content/collect-connect>.
- 4 Ezek a számok itt megtekinthetők:
<https://orcid.org/statistics>
- 5 Ennek kapcsán mutatta be a nyilvános roadmapjüket: <https://trello.com/b/ECJQ9Agx/2017-orcid-roadmap-publi> és hívta fel a figyelmet arra, hogy a honlapjukon mindenféle információt megtalálunk, a nyílt forráskódú programoktól az irányelvekig:
<https://support.orcid.org/knowledgebase>
- 6 Tőle szintén nagy számban találni ORCID-dal kapcsolatos anyagokat a neten. Ezt a prezentációt ki-mondottan hasznosnak és részletesnek ítéltém:
<http://theacse.com/meeting2016/matthew.pdf>
- 7 Úgy érzem, hogy ezt itt felesleges részletekbe mérően ismertetnem, érthető a képi szemléltetés, az elhangzott szöveg pedig, lényegében egy az egyben megtalálható itt:
<https://members.orcid.org/cc-research-organizations>
- 8 Az intézményi regisztrációval kapcsolatban lásd a Figshare-en közzétett pdf 20–25. oldalát.
- 9 Ami az előadásából számunkra még érdekes volt, hogy DSpace-repozitóriumokból is nyernek adatokat, sőt, az állandó update is megoldható.
- 10 Jellemző volt az egész rendezvényre, hogy nagyon kevés kritikus hangot lehetett hallani. Mindenki érdeklődő vagy egyenesen támogató volt, sőt, HOLL András néha tovább is ment az ORCID használatára való buzdítás során, mint maga a szervezet.
- 11 Az előadáshoz tartozó diákból készült pdf innen tölthető le:
https://figshare.com/articles/ORCID_Integrations_at_Crossref/5047048
- 12 Van ezen kívül egy CrossRef metadata search (search.crossref.org) szolgáltatásuk is, ami szintén alkalmas az ORCID-adatlap teljességéértékeléshez.
- 13 Az előadáshoz tartozó prezentáció itt megtekinthető:
https://figshare.com/articles/ORCID_and_Akad_miai_Kiad_Current_Usage_Future_Plans/5047045
- 14 Az előadáshoz tartozó prezentáció megtekinthető itt:
https://figshare.com/articles/ORCID_and_MTMT/5047051
- 15 „Az 5/2017. (V. 2.) számú rektori utasítás 4. paragrafusa kötelezővé teszi oktatók és kutatók számára az ORCID-azonosító meglétét, a 6. paragrafus pedig az azonosító feltüntetését minden tudományos munkán.” / <https://konyvtar.elte.hu/cikk/orcid-workshop-nem-csak-kutatoknak/> – a kérdéses rektori utasítást pedig lásd: https://www.elte.hu/file/ru_2017_05.pdf
- 16 Az ORCID ezeket nem olvastja össze, csak egy csoportba sorolja, hiszen a források különbözőek, elképzelhető, hogy később update-elik is még az ORCID-on megjelenő információit. A rekord gazdája eldöntheti, hogy melyiket jeleníti meg. Az pedig, hogy több forrás is igazolja egy tanulmány meglétét, inkább a hitelesítés irányába hat, mint ez ellen.
- 17 Laure HAAK szerint szükség lenne valami ilyesmire, HOLL András pedig hozzáfűzte, hogy ők dolgoznak egy intézményi hierarchia listázásán, ami talán használható lenne. A vendégek közül is volt, aki úgy gondolta, hogy az MTMT-vel ez jól szinkronizálható lenne, hiszen egyrészt kötelező a használata, másrészt részletesen kidolgozott rendszerrel dolgoznak.
- 18 Ilyenre példákat találunk a következő oldalon:
http://libguides.ucd.ie/orcid/orcid_intro

Lovász Dávid

a PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont
Digitális Tartalomszolgáltatási Osztályának könyvtárosa,
E-mail: lovasz.david@lib.pte.hu